

Soljenitsynen alde bai, baina zergatik?

Has nadin haseratik.* Ez gara gu nor, eskubidea nork duen eta nork ez kolpe batez erabakitzeke. Ez gaitu inork horretara deitu, eta horretarako gogorik ere ez dugu. Hala ere, batzuen neurrigabeko lotsagabekeriak muga batzuk* behar lituzke. Zeren* eta politika batek, berdin idazle batek, oinharrizko onestasan* bat behar baitu. Eta hain zuzen onestasan horrexen izenean, uste dut, batek baino gehiagok ez duela Soljenitsynekin Errusiak egin duena salatzeke —gutiago eskandalizatzeke!— dextxorik.

Prensa Estatuaren politikaren zerbitzuko dela onartzan duenak, zeren izenean kritika lezake Soljenitsynen desherriratzea? Gure artean libertate gehiegi dagoela uste duenak, ez du hangorik kritikatzeko dextxorik.

«Tradizioaren bide onetik» zerbait edo norbait ateratzen* deneko, Inkisizioari deika dabilzanek, zer kritikatu behar dute horiek?

Greziak ez du Soljenitsynen desherriratzea salatzeke eskubiderik. Chilek ere ez. Eta... beste herri askok ere ez.

Hauek denok Soljenitsynen kasua «erabili» egiten dute. Eta ondo datorkie, ezin hobeto. Urtero —sarriago ez ote?— nahi lukete holako kasu bat, herri barneko arazoak estaltzeke eta komunismoa zein txarra den frogatzeko.*

Baina Eszilatik ihesi, ez gaitzen Karibdisen eror.* Eta hau da gure beste arriskua, ohizko* ezkerretik dattorkiguna. Ikus dezagun ezker horren eskuina.

Ez dugu prosobietar inkondizional horien tranpan zertan erori. Edozein kritika egiten delarik, «krisian dagoen kapitalismoak Sobiet Batasunaren kontra daraman* kanpaina handian» omen gaude, ustegabeki honen jokoa eginez. Goazen emeki* emeki.

Nola? Kapitalismoaren «tonto útil» ote gara, Errusiako burokrazia kritikatzan dugulako, sozialismoaren izenean? Noizdanik, zergatik eta nola? Txantajerik ez, Jainkoaren amorearren!

Sistema aldatzearren,* eta geure herrirako eredu* hobe baten bila goazelarik (eta goazelako) egiten dituguk kritikak. Harritzeko dea?* Arazo hauetan sozialismoaren sinesgarritasunaz ari garela ahanzte,* arrisku handia iruditzen zait.

Kritikarekin kapitalismoaren jokoa egiten dugula aurretik egotziz,* edozein salakuntza eta kritika eta egi bilakuntza arraultzean hil nahi dutenak, horik* bai haren jokoan sartu direla, eta nola sartu ere.

Esplika nadin. Izan ere, zein da gaur kapitalismoaren Errusiarekiko jokabidea? Kapitalismoak, Errusiak dagoen horretan irauan dezan, munduko interes handiena du. Eta interes hori bitan adarkatzen da. URSS, gaur, herri kapitalisten partaide ezin hobea da: hauen teknologia aitzinatua* haren lehen* ekai ugariekin trukatzeko leku ezin hobea. Harremanak, egun, hortixek doaz, kasualitatez bezala. URSSekin gaizki etortzea nori komeni zaio, egoera honetan? Nixoni ez, Brandti ere ez, Pompidouren hurrengoari ere ez dut uste, gaizki informaturik ez banago. Hona hiru herri demokrata, kapitalista eta mendebaldeko.* Bost axola* zaie hauei URSSen demokrazia nolakoa den, ekonomi eremuan* ondoriorik ez badu. Beren

burua zuritzeke,* URSSi eskatuko dioten bakarra, «demokrazi itxura» gordetzea da. Eta Soljenitsyn bezalako «eskandalu» bat sortzen den bakoitzean, korkodiloaren negar malkoekin berriz ere beren burua zuriturik dute. Hurrengorarte.

Gatozen ebidentzietara: Kapitalismoak eta eskuinak Errusia behar dute, eta gaur den bezalakoxe Errusia behar ere. Barneko politikarako. Horretarako aproposa dute Errusia. Haurra ikaratu nahi denean, mamua ate ondoan dagoela esaten zaio. Izan ere, politika ez da konplikatua. Hauteskunde bakoitzean, ezkerriari botuak kentzeke, Errusiaren kasua erabiltzen du eskuinak. Eta ikaragarriko efektua egin ohi du, hautatzailea berehalaxe zentzitzen* baita. Frantziako azken hauteskundeak lekuko.*

Konbentzi gaitzen: Eskuinari ez zaio komeni, Errusia hobera alda dadin, argumentu batek ihes egingen lioke eta. Eta argumentuarekin, aginteak beharbada.

Eskuinarentzat, ez dago «Soljenitsyn arazorik», Sobiet Batasunean demokraziaren eta berdintasunaren arazorik ez dagoen bezalaxe. Eta gure isiltasunak, egoera hau irauan erazi besterik* ez du egiten, eskuinaren jokoa eginez.

Ezkerrari sortzen dio problema Soljenitsynen kasuak, ez eskuinari. Nahi edo ez, gehiago edo gutiago, ezkerria URSSi lotua dagoelako, historiak hala aginduta.

Ezkerrari dagokio protestatzea, salatzea eta sozialismoaren beste aurpegi bat aldarrikatzea.* Ezkerriari dagokio sobietar gizartearen izaeraz galdetzea, hango gizarte mekanismoez eta hazkuntzaren* dinamika neokapitalistaz itauntzea.*

Soljenitsynen ideiekin ados edo ez, ezkerriak, sinesgarri gerta dadin, oinharri batzuk finkaturik utzi behar ditu: idazleak libreki bere hizkuntzan eta bere herrian idazteke duen deretxoa, gizona zapaltzen duen Erresumaren eta beronen adar burokratikoaren salakuntza dudagabea, nork bere herrian bizitzeko duen eskubidea, nahiz eta bertako gobernamentua kritika.

Honako eta harako eskatu behar dira eskubide horiek. Eta Brejnevæn autodefentsazko jokabide horrekin «denbora irabaziko» da agian,* baina sozialismorako jendea galdu ere bai. Holako jokabideak dira, bai, eskuina laguntzen* dutenak, batetik argumentuak dohainik* eskainiz, eta bestetik sozialismoa arbuatuko* duen belaunaldi* desesperatu bat sortuz.

Mekanismo honen kontra jaso nahi dugu boza,* eta hori babesten duen ezker klasikoak agintzen duenaren (zuenaren?) aurka, «ongi ez den deusik,* ez da Errusiaz esan behar» dioenean.

Joan ALTZIBAR

dezagun, **daigun**
dezan, **daian**
dio, **deutso**
diote, **deutsoe**
lezake, **leike**
lioke, **leuskio**
lituzke, **leukez**
zaie, **jake**
zaio, **jako**
zait, **jat**